

SINDICATELE DIN ROMÂNIA ÎN ANII 1933—1940

de GH. I. IONIȚĂ

În anii care au urmat eroicelor lupte ale ceferiștilor și petroliștilor din 1933, ideile unității de acțiune a clasei muncitoare au caracterizat în măsură din ce în ce mai însemnată oricare luptă proletară nou întreprinsă. Cum era și de așteptat, în mișcarea sindicală, spiritul lui '33, spiritul unității muncitorești a pătruns tot mai adânc și, după variate și repetate încercări de realizare practică a unității sindicale, s-a putut ajunge la jumătatea deceniului al patrulea la o finalitate îmbucurătoare.

Fermentul atât în concepție cât și în acțiune practică l-a constituit și de această dată Partidul Comunist Român.

Înlăturînd el însuși multe din insuficiențele dovedite în trecut în munca sindicală, P.C.R. a fost cel care a propus în mai multe ocazii atât sindicatelor unitare — fidele lui — cât și sindicatelor independente — afiliate C.G.S.I.-ului — să intre în sindicatele afiliate C.G.M.-ului. Comuniștii au fost efectiv călăuziți în această acțiune de binecunoscuta învățătură leninistă cu privire la necesitatea conlucrării cu organizațiile muncitorești necomuniste, mergîndu-se pînă la intrarea în acestea și încercarea de revoluționarizare a lor din interior.

Cu aceste gânduri au pornit comuniștii români în anii 1935—1936 la acțiunea de asanare a mișcării sindicale. Nu trebuie scăpată, desigur, din vedere luciditatea dovedită în acele momente de sindicatele independente care au răspuns chemării comuniștilor și au aderat și ele la C.G.M. Odată cu aceasta s-a încheiat sciziunea organizatorică a proletariatului pe plan sindical, astfel în istoria mișcării noastre muncitorești fiind înscrisă una din paginile luminoase.

Prezența din acele momente a unei singure organizații sindicale într-o întreprindere sau profesie, a unei singure uniuni pe ramură și a unui singur organ sindical pe țară — C.G.M. — a permis afinmarea cu mai multă putere a forțelor muncitorești unite în sindicate pentru acțiunile revendicative și cu caracter politic, antifascist îndeosebi. A contat desigur foarte mult faptul că,

din acele momente și pînă în 1938, cînd avea să fie dizolvată de dictatura regală, C.G.M. a concentrat mai mult de 80 000 de membri, organizați în 310 sindicate, grupate în 13 uniuni sindicale pe ramuri de producție.

Ne-ar fi greu desigur să încercăm să înfățișăm în acest cadru — fie și pe scurt — episoadele ce au condus la acest succes în urmă cu trei decenii și jumătate. Din această cauză ne și limităm doar la această caracterizare generală a momentului respectiv.

Deoarece însă, Brașovul a fost în acei ani gazdă uneia dintre manifestările cele mai grăitoare ce s-au înscris în acest context — ne referim la Congresul Uniunii sindicatelor ceferiste din 26—27 iulie 1936 —, iată în cele ce urmează cîteva precizări mai importante privitoare la aceea memorabilă manifestare a unității sindicale.

Dorim să omagiem cu aceasta hotărîrile acelui Congres de la care în vara aceasta s-au împlinit 35 de ani și, totodată, efortul tuturor acelor activiști sindicali, comuniști sau necomuniști, care în anii marilor și grelelor încercări n-au ezitat să cheltuiască oricîte energii pentru atingerea unui țel în care au crezut cu sinceritate și dăruire, cu patos revoluționar, — înfăptuirea unei unități sindicale durabile, deschizătoare de drum pentru ceea ce avea să însemne un deceniu mai tîrziu, 1 mai 1944 — realizarea Frontului unic muncitoresc — și apoi, în februarie 1948 — realizarea partidului unic al clasei muncitoare.

Congresul Uniunii Sindicatelor Ceferiste de la Brașov din 26 și 27 iulie 1936 s-a desfășurat în condiții deosebit de grele pentru feroviarii din România. Îmbunătățirile pe care aceștia le smulseseră capitaliștilor în timpul luptelor eroice din 1933, cu prețul unor sacrificii și jertfe dintre cele mai grele, începuseră a fi treptat anulate. Condițiilor grele de muncă și trai li se adăugau măsurile de teroare adoptate de organele represive burghezo-moșierești împotriva partidului comunist și a celorlalte partide și organizații muncitorești, a sindicatelor ceferiste din întreaga țară.

În aceste condiții, întreaga muncitorime ceferistă se convingea că singurul drum ce o putea duce la cucerirea și garantarea drepturilor sale era unitatea de acțiune, întărirea sindicatelor ca organe de front unic, întărirea Uniunii Generale a sindicatelor C.F.R. din România, uniune căreia îi erau afiliate sindicatele din București, Arad, Simeria, Pașoani, Tr. Severin, Cluj, Sighet, Brăila, Satu Mare, Timișoara, Slatina, Iași, Constanța, Brașov, Cernăuți, Galați, Buzău, Nehoiași și Petru Rareș. Tinerii unui congres al Uniunii

Sindicatelor ceferiste s-a pus aşadar tot mai mult la ordinea zilei, cu toate încercările autorităţilor represive de a amîna la infinit şi interzice în ultimă instanţă ţinerea lui.

Salutînd convocarea congresului ceferist, P.C.R. a adoptat în iunie 1936 documentul intitulat „Comitetul Central al Partidului Comunist din România către Congresul Uniunii sindicatelor muncitorilor ceferişti” în care, după ce erau trecute în revistă obiectivele ce stăteau în faţa acestuia, se arată: „Congresul vostru trebuie să facă o întorsătură hotărîtă în lupta proletariatului ceferist”. „Luptaţi hotărît pentru realizarea unităţii de luptă a clasei muncitoare, a frontului unic proletar şi pentru concentrarea tuturor forţelor democratice în Frontul popular antifascist”, „Trăiască unitatea şi unificarea sindicală a ceferiştilor!”, „Trăiască lupta unită a ceferiştilor din întreaga ţară!”, „Jos fascismul!”.

Pentru sprijinirea concretă a muncii de pregătire a congresului, P.C.R. a desemnat mai mulţi activişti ai săi în frunte cu Ilie Pintilie, pe atunci secretar al C.C. al P.C.R. Într-un articol intitulat „Pentru pregătirea congresului sindicatelor ceferiste”, apărut în „Arena” din 12 aprilie 1936, Ilie Pintilie preciza: „Masele largi de muncitori ai căilor ferate îşi dau seama că numai realizarea imediată a frontului comun de acţiune al tuturor asociaţiilor ceferiste, pe baza unui program de revendicări comune, poate smulge direcţiei generale drepturile lor şi sînt conştiente că numai drumul unităţii sindicale, organizatorice şi de luptă poate duce la satisfacerea intereselor vitale. Ele cer deci congresului să hotărască începerea luptei şi să înfăptuiască unitatea sindicală”.

Pregătirile minuţioase făcute pentru congres, au determinat desemnarea în cadrul tuturor sindicatelor ceferiste — ca delegaţi — a acelor muncitori — comunişti, social-democraţi sau muncitori fără partid — care se dovediseră în lupta zilnică a fi hotărîţi să acţioneze pentru satisfacerea revendicărilor vitale ale feroviarilor, pentru făurirea unităţii de acţiune în cadrul Uniunii sindicatelor ceferiste. Printre aceştia se numărau: Ilie Pintilie, Vasile Bîgu, Turcu Ion, Hulubescu Traian, Bucurescu Nicolae, Lepădatu Constantin, Ştefan Niculescu, Şandru Ovidiu, Scribnic Timotei, Nica Constantin Pintilie, Ghenghea Emîl, Ion Mirescu, Constantin Burcă, Constantin Cîmpeanu, Marin Avramescu, Stelian Moraru, Lefter Vasile, Georgescu Constantin şi mulţi alţii.

Convocat iniţial la Bucureşti, şi interzis brutal de autorităţi, pentru a nu se da posibilitate izbucnirii unui nou „februarie 1933”, Congresul Uniunii Sindicatelor ceferiste şi-a deschis lucrările la Braşov, la 26 iulie 1936. „Congresul Uniunii Sindicatelor ceferiste, asupra căruia stau aţintite privirile autorităţii categorii de muncitori — nota ziarul „Dimineaţa” —, s-a deschis azi dimineaţă sub semnul unui spirit de desăvîrşită unitate sindicală, în prezenţa a

peste o mie de inși care au umplut mica sală de spectacole a Căminului muncitoresc din Brașov". Congresul a fost salutat prin telegrame de adeziune de către feroviarii din Anglia, Belgia, Grecia, Polonia, Suedia și din alte țări.

Pe marginea problemelor înscrise pe ordinea de zi, au luat parte la discuții un număr impresionant de delegați. Fiecare dintre ei a ilustrat cu exemple vii condițiile grele de muncă și trai ale ceferiștilor, șicanele și măsurile represive la care erau supuse organizațiile muncitorești, au exprimat hotărârea celor ce-i desemnaseră să participe la congres de a lupta pentru unitatea de acțiune în sânul Uniunii Sindicatelor ceferiste, pentru unitatea întregii clase muncitoare. De la tribuna congresului, numeroși vorbitori au ridicat un vehement protest împotriva pericolului fascist în creștere, a tolerării de către guvern a activității organizațiilor fasciste, au exprimat hotărârea muncitorimii ceferiste de a-și aduce contribuția la lupta întregului popor român pentru salvagardarea păcii, pentru apărarea integrității teritoriale, a independenței și suveranității naționale amenințate de unelțirile revanșarde și revizioniste ale Germaniei hitleriste și ale acoliților săi.

Sintetizând revendicările reieșite în cursul dezbaterilor, Congresul de la Brașov a adoptat două moțiuni adresate Direcției generale a C.F.R. și Casei Muncii C.F.R., cuprinzând doleanțele personalului ceferist din întreaga țară: revenirea la salariile și drepturile cucerite în 1933, reangajarea tuturor ceferiștilor concediați, plata orelor suplimentare, acordarea unui minim de salariu și a dreptului la pensie, acordarea de concedii anuale plătite etc. Cele două moțiuni cuprindeau, de asemenea, și revendicări cu caracter politic ca: eliberarea conducătorilor ceferiști condamnați în urma luptelor din 1933, eliberarea tuturor deținuților comuniști și antifasciști, acordarea de pensii familiilor celor căzuți în timpul luptelor din 1933, recunoașterea comitetului de fabrică, ridicarea cenzurii și stării de asediu, libertatea de întrunire și organizare a ceferiștilor etc.

În semn de solidaritate cu congresul ceferist, în cursul dezbaterilor, au luat cuvântul și o serie de reprezentanți ai sindicatelor din alte ramuri profesionale. „Dumneavoastră reprezentați pentru noi avanpostul luptei întregii muncitorimi și vă declarăm deschis că puteți conta pe sprijinul nostru, gata oricând pînă la sacrificiu” — spunea, de pildă, congresiștilor reprezentantul Sindicatului lucrătorilor din îmbrăcăminte.

Umbrind desfășurarea lucrărilor congresului, au intervenit încercările citorva elemente șovăielnice sau ostile realizării și întăririi unității de acțiune a ceferiștilor, care au propus la un moment dat invalidarea mandatului lui Ilie Pintilie pe motiv că, fiind concediat de la C.F.R., nu poate participa la o acțiune a ceferiștilor. Luînd cuvîntul în legătură cu aceasta, Ilie Pintilie

a spus cu demnitate: „Nu mă voi apăra pe mine ci voi apăra mandatul încredințat de unul dintre cele mai curajoase și mai active sindicate (Grivița — n. n.), al cărui trecut eroic de luptă îi face azi cinste și poate constitui un imbold pentru celelalte sindicate, pentru întreaga muncitorime ceferistă“. Punându-se la vot mandatul lui Ilie Pintilie, marea majoritate a delegaților s-a pronunțat pentru validarea lui.

În situația creată, elementele șovăielnice sau ostile înfăptuirii unității de acțiune au declarat că se retrag din congres. Spiritul de unitate în care se desfășuraseră lucrările congresului, perspectivele apărute ca atare pentru viitorul mișcării sindicale ceferiste cât și demnitatea revoluționară și atitudinea realistă, responsabilă pentru ceea ce se putea întâmpla, l-au îndemnat pe Ilie Pintilie să renunțe la mandat, împiedicând astfel spargerea congresului. El a declarat în cuvîntul rostit de la tribuna Congresului, exprimînd poziția înaintată a apărătorilor unității sindicale: „Noi vom păstra unitatea și mișcarea sindicală cu orice preț. Sîntem împotriva destrămării ei“.

În acest spirit s-au desfășurat pînă la sfîrșit lucrările congresului, ripostîndu-se încercărilor ce au mai fost făcute pentru a se lovi în unitatea muncitorească, încercări ce s-au dovedit din nou insistente, de pildă, în problema alegerii noului comitet al Uniunii. Datorită unității de vederi și spiritului de unitate caracteristic, în noul comitet al Uniunii au fost aleși muncitori ce se plasau pe pozițiile unității indiferent că erau comuniști, social-democrați, socialist-independenți ori muncitori fără de partid. Printre aceștia se numărau: Niculescu Ștefan, Bîgu Vasile, Lepădatu Constantin, Marin Avramescu, Șandru Ovidiu, Traian Hulubescu, Bucurescu Nicolae, Scribnic Timotei, Ghenghea Emil ș. a.

Deosebit de important era faptul că, în pofida manevrelor elementelor ostile pătrunderii în comitetul Uniunii a reprezentanților P.C.R., urmare a poziției hotărîte a congresiștilor, în acest organ au intrat mulți comuniști. Faptul acesta nu scăpa din atenția organelor represive burghezo-moșieresti care consemnau într-un raport că la Congresul ceferist de la Brașov, „elementele comuniste au reușit să pătrundă, acaparînd majoritatea locurilor din comitetul de conducere“. Pentru P.C.R. însă mai presus decît numărul de comuniști aleși în conducerea Uniunii sindicatelor ceferiste, era faptul că, la Brașov, Congresul din 26—27 iulie 1936 înscrisese în istoria mișcării noastre muncitorești unul din succesele de seamă pe linia înfăptuirii unității de acțiune a clasei muncitoare. Acesta fusese de altfel și rostul acțiunii asidue depuse de P.C.R. sub lozinca „Unitate mai presus de orice alte considerente“.

Ca o expresie a stării de spirit a delegaților la congres, a poziției lor patriotice, antifasciste — cum nota un ziar al vremii — „Pe lîngă rezultatele

privitoare la revendicările economice și profesionale, atât de arzătoare la căile ferate, pe lângă o rezoluție privitoare la unitatea sindicală și frontul unic muncitoresc, delegații muncitorimii ceferiste, — înainte de a se despărți și a se respira în toate colțurile țării pentru a duce zecilor de mii de ceferiști cuvîntul congresului lor — au făcut spontan o mare și frumoasă manifestație pentru pace“. Cu acest prilej a fost adoptată unanim o rezoluție în numele celor peste 20.000 de ceferiști organizați și care erau urmați de alte zeci de mii de muncitori neînscrși în sindicate. „Congresul — se arăta în rezoluție — este de părere că numai închegarea unui larg front popular antifascist al tuturor forțelor democratice, avînd ca bază frontul unic muncitoresc cît și înfăptuirea unui larg front al păcii poate bara drumul fascismului și al războiului“.

Lucrările Congresului de la Brașov au fost urmărite cu viu interes de întreaga mișcare muncitorească din România, iar hotărîrile sale au fost salutate cu căldură de numeroase organizații muncitorești, democratice, de sindicate, de presa muncitorească. În condițiile în care „Mai mult ca oricînd flăcăie steagul morții în numele țărilor doritoare de război ale Italiei fasciste, Germaniei hitleriste și Ungariei horthyste și în mîinile trădătorilor care vor să ne răpească ceea ce a fost cîștigat cu prețul de sînge a sute de mii de muncitori și țărani“ — se arăta, de pildă, într-un apel pentru pace al lucrătoarelor de la „Regie“, publicat în „Scînteia“ din 15 septembrie 1936. „Salutăm congresul de la Brașov al Uniunii C.F.R. care în unanimitate a hotărît să apere pacea periclitată“ și „adresăm un călduros apel la toți cărora li-e scumpă viața și libertatea să vină alături de noi“.

Referindu-se la semnificația acestui congres, „Cuvîntul liber“ din 1 august 1936 nota la rîndul său: „Congresul de la Brașov al Uniunii C.F.R. este un succes al democrației române, un pas înainte pe drumul unității sindicale, al luptei în front popular pentru pîine, pace și libertate“.

Analizei lucrărilor congresului de la Brașov, i-a fost consacrat un amplu articol de către „Scînteia“, organul central de presă al P.C.R., în numărul său din 1 septembrie 1936. „Hotărîrile acestui important congres — se sublinia în acest articol — stau mărturie de grija care a stăpînit masele delegaților, răspunderea lor față de frații lor de suferință, maturitate politică și atitudinea hotărîtă proletară a maselor și a conducătorilor adevărați ai ceferiștilor“.

Prin combativitatea de care au dat dovadă delegații la congres, prin spiritul de unitate ce i-a caracterizat întreaga desfășurare, prin amploarea și semnificația sa, Congresul uniunii generale a sindicatelor ceferiste din Ro-

mânia s-a înscris printre acțiunile reușite cele mai importante înregistrate de mișcarea muncitorească, democratică și antifascistă din țara noastră în acei ani.

Asemenea aceluși memorabil congres, mișcarea sindicală din România a mai înregistrat și altele soldate cu rezultate deosebite.

În 1938 însă, odată cu instalarea dictaturii regale, posibilitățile de acțiune sindicală s-au micșorat și, în scurtă vreme, s-au redus cu totul. Dizolvarea sindicatelor de către dictatura regală a constituit o grea lovitură, resimțită pînă în resorturile cele mai adînci ale mișcării muncitorești. Lozinca „Zid în jurul sindicatelor“ cu care comuniștii au intenționat să depășească acele momente grele n-a putut fi aplicată în practică din pricina asprimii măsurilor represive ale dictaturii regale.

În pofida ascutimii acestor măsuri brutale, mișcarea muncitorească în ansamblu și-a menținut însă echilibrul, stabilitatea, nici o măsură represivă, oricît de aspră, nefiind în stare să reducă la tăcere, să suprimе ceea ce se cucerise în atîtea și atîtea domenii, inclusiv în cel al luptei pentru unitate sindicală, pentru unitate proletară.

Încercarea dictaturii regale de a crea aparențe înșelătoare prin înființarea breslelor — dorite a-i fi fidele — avea să se dovedească în scurt timp a fi fost nereușită, căci P.C.R. a indicat membrilor și simpatizanților săi să intre în bresle și să le revoluționarizeze din interior, asemenea modului în care procedaseră în anii 1935—1938 în cadrul sindicatelor afiliate C.G.M.-ului. Reușita acțiunii întreprinse ne apare evidentă azi din citirea unor documente ale vremii provenite de la autoritățile dictaturii regale. Reținem atenția doar cu unul dintre aceste documente din care desprindem următoarele: „Terenul cel mai favorabil și acopenit a fost găsit în bresle care de altfel sînt conduse de cunoscuți comuniști. Dacă această situație nu se schimbă — se arată în continuare — nu ar fi exclus să ne trezim cu o conducere care să schimbe completamente fața lucrurilor și breasla să devină ceea ce legiuitorul a vrut să înlăture“.

După cum se știe, organele dictaturii regale au ajuns să-și dizolve numercase bresle ale căror conduceri începuseră să fie dominate de comuniști.

Și, astfel ceea ce n-au putut face la lumina zilei, în legalitate, au făcut comuniștii în strictă conspirativitate, pregătind pas cu pas — și pe tărîm sindical ca pe atîtea alte tărîmuri — ceea ce avea să se petreacă în mod necesar și legic în acel memorabil August 1944, piatră de hotar în istoria contemporană a României.

DIE GEWERKSCHAFTEN IN RUMÄNIEN IN DEN JAHREN 1933—1940

(ZUSAMMENFASSUNG)

In dieser Mitteilung verfolgt der Verfasser die Entwicklung der Gewerkschaftsbewegung aus Rumänien in den Jahren nach den grossen Arbeiterkämpfen von 1933. Die Idee der Einheit der Arbeiterklasse war bestimmend für die Erringung besonderer Ergebnisse durch die Gewerkschaftsbewegung in den folgenden Jahren.

Der Verfasser geht besonders auf die politische Bedeutung des Kongresses des Eisenbahnergewerkschaftsverbandes ein, der im Sommer 1936 in Braşov (Kronstadt) abgehalten wurde. Auf diesem Kongress setzte sich der Gedanke der Aktionseinheit der Arbeiterklasse vollständig durch.

Im letzten Teil der Mitteilung werden die schweren Bedingungen geschildert, unter denen die Arbeiterklasse nach der Einsetzung der königlichen Diktatur im Februar 1938 sich politisch betätigen konnte.

An Stelle der damals aufgelösten Gewerkschaften wurden während der königlichen Diktatur sogenannte „Zünfte“ errichtet. Den Kommunisten gelang es, mit besonderer Meisterschaft diese „Zünfte“ für ihr Endziel einzusetzen und so den revolutionären Kampf weiterzuführen, für die Arbeitereinheitsfront zu kämpfen und so die Erfolge der Klassenkämpfe im Rumänien der Zwischenkriegszeit fortzusetzen.